

## Textová úloha №01

Ílias

Achille, Diovi milý, ty velíš mi, abych vám sdělil,  
proč se Apollón hněvá, bůh mocný, jenž daleko střílí.  
Já vám to vyložím tedy, ty zvaž to a přísahu slož mi,  
že mi v budoucnu rád vždy pomůžeš slovy i činy:  
myslím, že zaplane hněvem ten muž, co s velikou mocí  
nad všemi Argeji vládne, i Achájští poslušni jsou ho,  
příliš mocný je král, když k poddaným zaplane hněvem:  
a kdyby plamen hněvu týž den snad přece jen zdusil,  
přesto si ve své hrudi i později uchová zášti,  
dokud nesplní pomstu – ty uvaž, zda budeš mě chránit!

[...]

Achilleus, rychlý v běhu, mu takto zas v odpovědi pravil:  
Vzmuž se a božskou věštbu, jak znáš ji, směle nám pověz –  
Apollón, Diovi milý, buď svědkem, kterého vzýváš,  
kdykoli vnuknutí božská nám Danaům zjevuješ, věštče:  
nikdo z Danaů všech svou těžkou pravici tebe  
nedotkne u dutých lodí, i kdybys tu Agamemnóna  
jmenoval, jenž se teď pyšní, že nejmocnější je z Řeků.

*Otázky k textu:* 1) Jakým veršem je epos napsán?  
2) Vyložte a charakterizujte celou situaci a její postavy a doložte ukázkami textu.  
3) Znáte příběhu  
vé pozadí eposu?

## Textová úloha №02

*Přečtěte si úryvek a odpovězte na otázky:*

Božská komedie (přel. O. F. Babler)

Kde v půli život náš je se svou poutí,  
procházet bylo mi tak temným lesem,  
že pravý směr jsem nemoh' uhadnouti  
Ach, trudno líčit ona místa, kde jsem  
probloudil ten hvozd divý, drsný, tmavý,  
že na to dosud vzpomínám jen s děsem.  
Snad ani smrt tak hořce neotraví.  
Však dospěl jsem tam k všeho dobra středu,  
a proto vypovím vše bez obavy.  
Jak jsem tam vešel, říci nedovedu,  
neboť mi sen v těch místech oči sklížil,  
až pravá cesta zmizela mi vpředu.  
K úpatí pahorku tak jsem se blížil,  
který až na konci je toho dolu,  
kde do srdce mi úděs ten se vplížil.  
I vzhlédl jsem a uzřel na vrchole  
už září oběžnice, jejíž síla  
ty ostatní svou cestou vede spolu.

Tím bázeň má se trochu umírnila,  
která mi v srdci zůstávala tkvítí  
té noci, jež tak úzkostná mi byla.  
A jako člověk, jenž se břehu chytí,  
však ač je spasen z mořské bouře vzteku,  
zpět zděšen hledí na to vlnobití,  
tak ohlížel se duch můj na útěku  
tam do průsmyku v nebezpečí mnoha  
jímž neprošel živ nikdo za všech věků.  
Jen krátký oddech tělu popřát moha,  
dál vydal jsem se vzhůru pustým srázem  
tak, že vždy níže byla pevná noha.  
Hle, pardála vtom uviděl jsem rázem  
kropenatého, který u pat stráně  
hbitý a mrštný příkrčen byl na zem.  
S očí mě nespouštěl, ba odhodlaně  
mně zabraňoval vkročit na tu stezku,  
že kolikrát už vracel jsem se maně.  
To bylo časně zrána za rozbřesku,  
a slunce vyšlo s těmi souhvězdími,  
jež byla s ním už v den, kdy jejich lesku  
Bůh dráhu stanovil a pohnul jimi,  
což naději mi novou dalo zase,  
že ujdu šelmě s boky žíhanými  
v té jitřní chvíli a v tom jarním čase.  
Však sevřela mě přece hrůza prudká  
ze lva, jenž se mi zjevil v plné kráse.  
Jak pospíchal by, by se se mnou utká,  
nes' hlavu vzhůru, zuřil hladovostí,  
až vzduch se třás', jak když jej bázeň nutká.  
Pak zase vlčici na kůži, kosti  
vyhublou spatřil jsem, ač žravá byla  
a zkrušila už mnohé ve své zlosti.  
Údy mi ztuhly, jak mě vyděsila,  
až pozbýval jsem při pohledu na ni  
víry, že k výstupu mi stačí síla.  
A jako ten, jenž lakotí a shání,  
když přijde doba ztrát a prodělává,  
dává se do nářku a bědování,  
tak já, když zděsila mě šelma dravá,  
na ústup před ní dátí jsem se musil  
až na místa, kde slunce umlkává.  
Když jsem svým pádem mnoho hrůzy zkusil,  
uzřel jsem muže jako v světě jiném,  
jenž dlouhé mlčení si snad už hnušil.  
Uzřev ho na tom místě nehostinném,  
já zvolal: "Ochraňuj mě před vší zlobou,  
ať člověkem jsi nebo pouhým stínem!"  
Řek' on: "Já člověkem jsem byl svou dobou,  
mí rodiče se Lombard'any zvalí,  
Mantua byla domovem jich obou.  
Sub Julio mi pozdě život dali,  
a žít mi bylo v Římě za Augusta,  
kdy klamně bůžky lidé uctívali.  
Já básníkem byl. Zpívala má ústa  
o Anchisovci, který prchl z vlasti,  
když z hrdé Troje zbyla troska pustá.  
Však ty, proč ty se vracíš do těch strastí?  
Proč nejdeš na vrch skvostný, na ta místa,  
jež počátkem i původcem jsou slastí?"

"Tys tedy Vergil, studnice ta čistá,  
z níž proudem sladká mluva řinula se?"  
já odpověděl zmaten dozajista.  
"Básníků ostatních ty cti a jase,  
kěž láska veliká a stálá píle,  
s níž čtu tvou knihu, pomůže mi k spáse!  
Mně mistrem jsi a vzorem ve své síle,  
jen z tebe čerpal jsem svou lačnou duší  
sloh sladký, jenž si zjednal cti v mém díle.  
Hle, prchám před šelmou, v níž duch zlo tuší.  
Jí zbav mne, mudrci, je ona vinna,  
že ve všech žilách tep mi strachem buší!"  
"Tvá cesta musí teď být zcela jiná,"  
mně odpověděl, slzeti mě vida,  
když opustit chceš místa nehostinná,  
neb šelma ta, z níž pochází tvá bída,  
nikomu nedá projít cestou tady  
a s odhodláním vražedným ji hlídá.  
Tak zlá je povahou a plná zrady;  
ji ukojit se nikdy nepodaří  
a syta ještě více zuří hlady.  
O Je mnoho zvířat, s kterými se páří,  
a bude, dokud Chrt se neobjeví,  
který ji usmrtí a zlobu zmaří!  
Ten o statcích a o penězích neví,  
jsa z těch, jež láska, ctnost a moudrost kuly,  
a mezi dvěma Feltry se nám zjeví.  
Povznese Itálii spásnou vůlí,  
tu, pro niž zemřela Camilla panna,  
Eurial, Turnus, Nissus zahynuli.  
Od něho všemi městy bude štvána,  
až do pekla ji svrhne, kde jí v spěchu  
závistí kdysi otevřena brána.  
I myslím, že ti bude ku prospěchu,  
půjdeš-li za mnou: průvodcem chci býti,  
jenž povede tě místy věčných vzdechů.  
Uslyšíš skřeky zoufalců tam zníti,  
uvidíš dávné duchy v utrpení  
smrt druhou vzývati a bolně výti.  
Pak uzříš ty, jimž oheň trýzní není,  
neb smějí naději a víru míti,  
že buď kdy buď přec dojdou vykoupení.  
Však chceš-li sídla všeho blaha zřítí,  
pak svěř se duši hodnější, než má je,  
s níž nechám tě, až budu musit jíti,  
neb onen císař, jenž je vládcem ráje,  
že vzdorně vzepřel jsem se jeho řádu,  
nechce, bych koho uved' v jeho kraje.  
On tam je králem, ač má všude vládu,  
tam jeho město, jeho trůn tam stojí:  
Ó blažen, koho zvolí ve svou radu!"  
A já mu díím: "Slyš, pěvče, prosbu moji  
při Bohu, jež jsi neznal, neoslavil:  
Abych zde ušel horšímu snad boji,  
mne zaved' v místa, kam jsi právě pravil,  
bych bránu Petra shléd' i ty, jimž ve tmě  
ni jiskru naděje Pán nezůstavil!"  
Tu vykročil. Já za ním šel, kam ved' mě.

---

Otázky:

1. Kdo byl básnickovým průvodcem podsvětím?
2. Jakým veršem je psána celá báseň?
3. 3) Vylož celou situaci, v níž se nachází básník v prvním zpěvu, a doložte ukázkami textu.

3.

Textová úloha №03

Přečtěte si úryvek a odpovězte na otázky:

1)

Žít, nebo nežít — to je, oč tu běží:  
zda je to ducha důstojnější snášet  
střely a šípy rozkacené sudby,  
či proti moři běd se chopit zbraně  
a skoncovat je vzpourou. Zemřít — spát —  
nic víc — a vědět, že tím spánkem skončí  
to srdce bolení, ta stará strast,  
jež patří k tělu, to by byla meta  
žádoucí nade všechno. Zemřít — spát —

(Překlad E. A. Saudka)

2)

Být, nebo nebýt? To je to, oč jde!  
Je důstojnější trpělivě snášet  
kopance, rány, facky osudu,  
nebo se vrhnout proti moři útrap  
a rázem všechno skončit? Zemřít, spát!  
Nic víc. Ten spánek uspí bolest srdce,  
ukončí všechna trapná trápení  
lidského těla. Jaké větší přání  
by člověk mohl mít? Spát, zemřít, nebýt.

(Překlad Jiřího Joska)

3) Původní text:

To be, or not to be, that is the question:  
Whether 'tis nobler in the mind to suffer  
The slings and arrows of outrageous fortune,  
Or to take arms against a sea of troubles  
And by opposing end them. To die—to sleep,  
No more; and by a sleep to say we end  
The heart-ache and the thousand natural shocks  
That flesh is heir to: 'tis a consummation  
Devoutly to be wish'd. To die, to sleep;  
To sleep, perchance to dream—ay, there's the rub:  
For in that sleep of death what dreams may come,  
When we have shuffled off this mortal coil,  
Must give us pause—there's the respect  
That makes calamity of so long life.  
For who would bear the whips and scorns of time,  
Th'oppressor's wrong, the proud man's contumely,  
The pangs of dispriz'd love, the law's delay,  
The insolence of office, and the spurns  
That patient merit of th'unworthy takes,  
When he himself might his quietus make  
With a bare bodkin? Who would fardels bear,  
To grunt and sweat under a weary life,  
But that the dread of something after death,  
The undiscover'd country, from whose bourn  
No traveller returns, puzzles the will,  
And makes us rather bear those ills we have  
Than fly to others that we know not of?  
Thus conscience does make cowards of us all,  
And thus the native hue of resolution  
Is sicklied o'er with the pale cast of thought,  
And enterprises of great pitch and moment  
With this regard their currents turn awry  
And lose the name of action.

---

Otázky:

1. Kdo napsal tento text?
2. Jak se jmenuje dílo, z něhož je tento text?

### 3. O čem se zde vlastně mluví?

#### 3. Textová úloha №04

##### Genesis

Na počátku Bůh stvořil nebe a zemi. Země pak byla pustá a prázdná, nad propastí byla tma a nad vodami se vznášel Boží Duch. Bůh řekl: „Ať je světlo!“ – a bylo světlo. Bůh viděl, že světlo je dobré, a Bůh oddělil světlo od tmy. Bůh nazval světlo „den“ a tmu nazval „noc“.

Byl večer a bylo ráno, den první. Bůh řekl: „Ať je uprostřed vod obloha, aby oddělovala vody od vod!“ Bůh učinil oblohu a oddělil vody pod oblohou od vod nad oblohou – a stalo se.

Bůh nazval oblohu „nebe“ a byl večer a bylo ráno, den druhý. Bůh řekl: „Ať se vody pod nebem shromáždí na jedno místo a ať se ukáží souš!“ – a stalo se. Bůh nazval souš „země“ a shromáždění vod nazval „moře“. A Bůh viděl, že je to dobré.

Tehdy Bůh řekl: „Ať země zplodí zeleň: byliny nesoucí semeno a různé druhy plodných stromů nesoucích ovoce, v němž je jejich semeno na zemi!“ – a stalo se. Země vydala zeleň: různé druhy bylin nesoucích semeno a různé druhy stromů nesoucích ovoce, v němž je jejich semeno.

A Bůh viděl, že je to dobré. Byl večer a bylo ráno, den třetí. Bůh řekl: „Ať jsou na nebeské obloze svítilny, aby oddělovaly den od noci; budou znamením k určování období, dnů a let; budou na nebeské obloze svítily k osvětlování země!“ – a stalo se. Bůh učinil dvě veliké svítilny: větší, aby vládla dni, a menší, aby vládla noci; učinil rovněž hvězdy. Bůh je umístil na nebeské obloze, aby osvětlovaly zemi, aby panovaly nade dnem a nocí a aby oddělovaly světlo od tmy. A Bůh viděl, že je to dobré. Byl večer a bylo ráno, den čtvrtý.

Bůh řekl: „Ať se vody zahemží množstvím živočichů a nad zemí pod nebeskou oblohou ať létají ptáci!“ Bůh tedy stvořil velké mořské obludy a všemožné druhy čilých živočichů, jimiž se zahemžily vody, i všemožné druhy okřídlených ptáků. A Bůh viděl, že je to dobré. Bůh jim požehnal a řekl: „Plodte a množte se a naplňte vody v mořích; také ptáci

##### Stvoření člověka (Sumerský mýtus)

Když nebe od země ze spojení pevného odděleno bylo a bohyně matky vyrostly, když země byla ustálena a zbudována, když byly určeny řády nebe i země a položeny břehy Eufratu s Tigridem tak, že příkopy a kanály možno bylo vést, tu An, Enlil, Utu a Enki, velcí bozi, a Anunnakové, velcí bozi, ve svatyni mocné, jež vzbuzuje strach, sami se posadili a vyprávěli si. Když plány nebe a země stanovili, Břehy Eufratu i Tigridu položili, Hráze i kanály vedli správně, (tu pravil bohům Enlil: „Co nyní učiníte, co vytvoříte? Anunnakové, velcí bozi, Co nyní učiníte, co vytvoříte?“ Bozi velcí, kteří tam stáli, Anunnakové, kteří osudy rozhodují, Enlilovi odpověděli: V Uzumua, ve městě Duranki, Bohy Lamga zabijeme, Aby jejich krev lidem vzejít dala. Úděl bohů nechť je jejich údělem! Navždy již budou hraniční kanály vytyčovat, motyku a košík (na hlínu) v rukou nosit, pro přibýtek bohů, jenž pro trům je vhodný, brázdu za brázdou budou řadit!

[...]

##### *Poznámka pod textem:*

*Tajné! Zasvěcený smí to zasvěcenému ukázat. Ukončeno a ověřeno. Podle staré předlohy zapsáno rukou Kidinsína, mladšího písaře, syna Sutua, písaře královského.*

(Mýty staré Mezopotámie. Sumerská, akkadská a chetitská literatura na klínopisných tabulkách. Odeon, Praha 1977,

ať se rozmnožují  
na zemi.“ Byl večer a bylo ráno, den pátý.  
Bůh řekl: „Ať země vydá různé druhy živočichů: různé druhy  
dobytka,  
drobné havěti i polní zvěře!“ – a stalo se. Bůh učinil různé druhy  
polní  
zvěře a dobytka i všemožné druhy zemské havěti. A Bůh viděl,  
že je to  
dobré.

Tehdy Bůh řekl: „Učiňme člověka k našemu obrazu, podle naší  
podoby!

Ať panují nad mořskými rybami, nad nebeským ptactvem, nad  
dobytkem,

nade vši zemí i nad veškerou havětí lezoucí po zemi.“

Bůh stvořil člověka ke svému obrazu,

k obrazu Božímu stvořil jej:

jako muže a ženu stvořil je.

A Bůh jim požehnal. Bůh jim řekl: „Plodte a množte se, naplňte  
zem,

podmaňte si ji a panujte nad mořskými rybami, nad nebeským  
ptactvem

i nad každým živočichem lezoucím po zemi.“

Bůh také řekl: „Hle, dal jsem vám všechny byliny vydávající  
semeno

na celém povrchu země i každý strom, na němž je ovoce  
vydávající semeno.

To vám bude za pokrm. Také veškeré polní zvěři, všem  
nebeským

ptákům i všemu, co leze po zemi, zkrátka všemu, co má v sobě  
život, jsem

dal za pokrm všechny zelené byliny“ – a stalo se. Bůh viděl  
všechno, co

učinil, a hle, bylo to velmi dobré! Byl večer a bylo ráno, den  
šestý.

Tak bylo dokončeno nebe a země s veškerou jejich rozmanitostí.  
Sedmého dne Bůh dokončil dílo, na němž pracoval; sedmého dne

odpočinul od veškeré práce, kterou dělal. Bůh sedmý den

požehnal a posvětil  
jej, neboť v něm Bůh odpočinul od všeho díla, jež vykonal, když  
tvořil.

To je příběh nebe a země, o jejich stvoření.

(Bible. Překlad 21. století. Bilion, Praha 2009.)

Textová úloha №05

*Přečtěte si úryvek a odpovězte na otázky:*

Jan Amos Komenský přítelům lešenským z Anglie  
V Londýně 18. října 1641

O mé první plavbě, jak se nezdařila podle přání a jak jsem byl od samých břehů Norska zahrán prudkou bouří  
přes celé Baltické moře bezmála nějakých sto mil, dočetl ses, jak myslím, již dříve. Potom, však na radu  
gdaňských přátel, když jsme si sdělili a podrobně uvážili důvody pro i proti - a z pobídek vlastního svědomí  
svěřil jsem se znovu moři a jeho vládci, aby mne buď zanesl, kam bych chtěl anebo mne ponořil ke dnu, kdyby

mu tak bylo libo. A tak se stalo, že jsme v několika dnech dosáhli přístavu tohoto ostrova a z dobrotivosti boží se shledal ve zdraví se zdravými přáteli Harlibem, Durieem, Hübnerem, Pellem a Haakem. Ačkoliv jsem je zavázal, že mou přítomnost neprozradí, abych měl aspoň několik dní pokdy úplně jen pro sebe, přece se toto opatření ukázalo marným: Věc se hned donesla k četným uším a na mne nalehla nutnost i přijímat, i činit návštěvy. Žiji zde tedy již jako známý mezi známými, třebaže – nechci Ti to zamlčet, abys měl proč se smát - navštěvuje mne méně lidí, než by mne navštěvovalo, kdyby buď mohli předpokládat, že dovedu mluvit anglicky, nebo kdyby více důvěřovali své latině, anebo konečně kdyby si mne méně vážili. Ale zatímco si představují, že jsem kdovíjak vznešený filozof nebo řečník, a ostýchají se se mnou setkat, tedy pro tento omyl četných, jakož i pro dočasnou nepřítomnost jiných zbývá mi dost času k tomu, abych se častěji scházel s důvěrnými přáteli, a pokud se zatím dá, s nimi se radil. Všechna naděje, že bych se mohl před zimou vrátit, mi byla předem odňata. Strávil jsem tu již bezmála měsíc. Co se mi zatím poštěstilo vidět, slyšet a poznat, o tom stručně povím, zprvu o věcech obecných, potom i několika osobních. Tento kout světa má mnoho nad jiné země zvláštního a podivuhodného.

(Jan Amos Komenský: O sobě. Odeon, Praha 1987, s. 127-129. Přel. a zrevidovali Amedeo Molnár a Noemi Rejchrtová.)

---

*Otázky:*

1. Charakterizujte J. A. Komenského jako světového autora.
2. Jaká díla napsal česky a jaká latinsky?
3. Do jakých oblastí vědy zasáhl?
4. Úryvek patří k epistulární cestopisné literatuře poloviny 17. století. Jaké cestopisy starověké, antické, středověké i pozdější znáte? Jakou měl cestopis společenskou funkci?

4.

Textová úloha №06

*Přečtěte si úryvek a odpovězte na otázky:*

Francois Rabelais: *Gargantua a Pantagruel*

*Jak byl Panurgos zamilován do jedné vznešené pařížské paní*

Panurgos se stal v Paříži váženým pro tuto svou disputaci, jíž zvítězil nad Angličanem, a od té doby uplatňoval velmi svůj příklopec a dal si jej nahoře vyzdobit výšivkami po římském způsobu. A chválili ho veřejně a složili o něm písničku, s níž chodily dětičky na hořčici; rádi ho vídali ve všech společnostech paní i dívek, takže se stal slavným, že se až pokusil dostat se na jednu vznešenou městskou paní.

Vskutku nechav stranou spoustu dlouhých úvodů a slibů, jež činí obyčejně tito žalostně rozjímaví, nesmělí milovníci Masopustu, kteří se masa vůbec ani nedotknou, řekl jí jednoho dne:

„Paní, bylo by to vši veřejnosti velmi prospěšné, rozkošné pro vás, čestné pro váš rod a mně nezbytné, abyste byla ohoněna mým plemenem; a věřte tomu, neboť zkušenost vás o tom poučí.“

Paní ho po těch slovech odstrčila víc než na sto mil říkouc:

„Nezpusobný blázne, sluší se vám, abyste ke mně takto mluvil? S kým myslíte, že mluvíte? Klidte se, nechoďte mi nikdy na oči; neboť kdyby to nebyla hloupost, dala bych vám hnáty zpřerážet.“

„Nuže,“ pravil, „to by nic nebylo, mít jednou zpřerážené hnáty, s podmínkou, že bychom se vy i já dobře poměli a brnkli si na dolní šlapačce; neboť (ukazuje na svůj dlouhý příklopec) tady je mistr Jan Čtvrtek, který by vám zahrál skočnou, že byste to ucítila až v morku kostí. Je galantní a umí tak výborně najít

laškování přede dveřmi a semenné nakládačky v pasti, že po něm není třeba než se otřepat.“

Načež paní odvětila: „Klidte se, zlý člověče, klidte se! Řeknete-li mi ještě jen jediné slovo, zavolám lidi a dám vás tu zpráskat.“

„Och,“ pravil, „vy nejste tak zlá, jak pravíte, nikoli, nebo bych se byl zmýlil ve vaší fysiognomii: neboť spíš by země vystoupila do nebes a vysoká nebesa se zřítíla do propasti a všechen řád světa by se zvrátil, než by v tak velké kráse a leposti, jako je vaše, byla kapka nenávisti. Dobře se říká, že téměř krásné ženy nenajdeš, by nebyla vzdorná též.

Avšak to se říká o těch obyčejných krásách. Vaše je tak vybraná, tak jedinečná, tak božská, že myslím, že ji příroda ve vás vložila jako vzor, aby nám dala na srozměnou, kolik může vykonat, když chce užít vši své moci a všeho svého vědění.

To je sám med, to je sám cukr, to je sama mana nebeská, co je ve vás.

Vám měl přisoudit Paris zlaté jablko, nikoli Venuši, ani Junoně ani Minervě; neboť nikdy nebylo tolik velebnosti v Junoně, tolik moudrosti v Minervě a tolik elegance ve Venuši, jako jest jí ve vás.

Ó bohové a bohyně nebeští, jak šťasten bude ten, komu prokážete milost, aby ji směl obejmout, zlíbat a s ní si třít šunky! Přisámbůh, budu to já, vidím to již, neboť ona mě již napolo miluje, vím to, a jsem oním vílami předurčeným. Nuže, abychom neztráceli čas, jen do toho!“

(Rabelais, François (1968): Gargantua a Pantagruel, s. 132–133. Odeon, Praha.)

---

*Otázky:*

1. Co víte o autorovi?
2. Jak byste označili tuto ukázkou z hlediska tematiky?
3. V čem
  
3. je text podle vás renesanční?

Čtení světové poezie №01

*Přečtěte si úryvek a odpovězte na otázky:*

Vladimír Holan: *Oboje*

Jsou střevíčky a křik, nástupiště

A tvář, tvář ve vývojce slz a dne.



Jak nazpět vpřed, jak do minula příště?

Touha chce náznak jen. Ty, láska, doslovně.

Jsou rány sekyrou v bytech, jež syntax noci kryje.

Vyrostl jim tam strom, nebo člověk? Ne.

Že vytočili krev, duní sud tragédie.

Láska chce náznak jen. Ty, vášni, doslovně.

(Vladimír Holan: Oboje. In. V. H.: Když růže přestaly chrlít krev. Čs. spisovatel, Praha 1990, s. 31.)

---

Otázky:

1. Je Holan světovým básníkem, patří jeho dílo ke kánonu světové poezie? Uved'te své argumenty pro a proti.
2. Na čem je tato báseň sémanticky založena, jaké představy kultivuje?
3. Najděte příklady původních metafor.

Čtení světové poezie №02

Přečtěte si úryvek a odpovězte na otázky:

William Shakespeare: *Sonet č. 66 v 13 českých překladech*

originál:	Martin Hilský, 1992	Miroslav Kromiš	Josef Václav Sládek, 1883
Tired with all these, for restful death I cry: As to behold desert a beggar born, And needy nothing trimmed in jollity, And purest faith unhappily forsworn,	Znaven tím vším, já chci jen smrt a klid, jen nevidět, jak žebrá pochůvec, jak pýchou dme se pouhý parazit, jak pokříví se každá čistá věc,	Znaven už vším, jen klid smrti chci, Když žebráky zřím o vavřín se hádat, A nuznou nulu velebenou pokrytci, A čestné sliby lotry křivě skládat,	Znaven vším tím po smrti volám tiché - než zírat, jak se žebrák rodí v svět a nuzné nic se v cetky šatí liché a čistá věrnost nevěře jde v sled
And gilded honour shamefully misplaced,	jak trapně září pozlátka všech poct,	A metály na pupcích vrahů svítící,	a zlatá hodnota bídáka jak

And maiden virtue rudely strumpeted, And right perfection wrongfully disgraced, And strength by limping sway disabled,	jak dívčí cudnost brutálně rve chťič, jak sprostota se sápe na slušnost, jak blbost na schopné si bere bič,	A cudnost panny sprostě zkurvenou, A přímý kmen odsouzený křivici, A sílu křehkým bičem zlozenou,	zdobí a dívčí čest šlapána v prach a v nic a dokonalost ve spárech je zloby a síla od zbabělství bita v líc
And art made tongue-tied by authority, And folly, doctor-like, controlling skill, And simple truth miscalled simplicity, And captive good attending captain ill.	jak umění je pořád služkou mocných, jak hloupost zpupně chytrým poroučí, jak prostá pravda je všem prostě pro smích, jak zlo se dobru chechtá do očí.	A kumšt, jak mocným líže paty hbitě, A tupost s tituly, jak moudré poučuje, A prostřáčky hluché k prosté realitě, A v železech dobro, že zlému posluhuje.	a uměnu jak úřad umlčuje a umem (jako lékař) vládne bloud a prostá opravdovost hlupstvím sluje; jak do ďábových Bůh je zjímán pout:
Tired with all these, from these would I be gone, Save that to die, I leave my love alone.	Znaven tím vším, já umřel bych tak rád, jen nemuset tu tebe zanechat.	Znaven už vším, od všeho chtěl bych utéct Tam, Však zemru-li, svou lásku samu zanechám.	znaven vším tím bych odešel už rád - jen s láskou mou mi žel se rozžehnat.

Jaroslav Vrchlický, 1896	Jaroslav Vrchlický, 1904	Jan Vladislav, 1964	E. A. Saudek, 1975
Vším znaven tím já smrt si přeju již! Zásluhu o žebrácké holi zřím a pravda nejryzí lži vbitá v kříž a nuzné nic řve plechem zbujněným  a oblíbená čest se s hanbou týčí a dívek ctnost se dravě řítí v pád a nad právem bezpráví - vítěz křičí a chromou moc zřím sílu vyssávat  a umění úřadům úctu cpáti a blázny (doktoři jsou) moudré soudit a bodré poctivosti hloupě láti a vlásti zlo, ve službách dobrou troudit.  To všecko smrti rád bych umdlen vzdal, jen kdyby milý sám tu nezůstal.	Po smrti křičím tím vším unaven, hle, zásluha se na žebrotu rodí a pozlátkem tret prázdný ověšen a ryzí věrnost v nevěře se brodí.  A zlatá čest na místě nestydů a cudná ctnost v hampejzy pohrobena a dokonalost štvána v neklidu a síla trpaslíky seslabena;  ctná snaha blbosti v plen vydána a umění jho moci musí nést a prostota jak hloupost vysmána, zlo žalárníkem, dobro vězněm jest:  Vším unaven rád umřel bych, ví Bůh, mou smrtí jen by sám tu nezbyl druh.	Znaven, ach, znaven vším, já volám smrt a klid, když vidím zásluhy rodit se na žebrači, a bědnou nicotnost zas v nádhře se skvít, a víru nejčistší zrazenou v hořkém pláči,  a zlatý vavřín poct na hlavách nehodných, a dívčí něhu, čest, servanou v okamžiku, a dokonalost pak, budící už jen smích, a vládu ve zchromlých pařátech panovníků,  a jazyk umění vrchností zmrzačený, a blbost, doktorský radící rozumu, a přímost, zvanou dnes hloupostí bez vší ceny, a Dobro, zajaté a otročící Zlu -  tím vším, ach, unaven, já zemřel bych už rád, kdybych tím nemusel i lásce sbohem dát.	Jsem unaven a za smrt prosím Boha - jen nevidět už, jak je bita ctnost, a vynášena nicka přeubohá, a křivdou rozšlapána nevinnost,  a odívána zlatem nemohoucnost, a v trhu prodávána dívčí čest, a pokálena bezúhonná vroucnost, a utloukáno to, co silné jest,  a umění jak panáčkuje vládě, a doktor Blbec káže geniům, a lumpové se posmívají pravdě, a Dobro babě Zlu jak smejčí dům -  tím světem unaven, tak rád bych zhas! Leč tebe zůstat mu napospas?

Zdeněk Hron, 1986

Mám všeho dost, chci umřít,  
ať mám klid,  
když zásluhy jdou o žebrácké  
holi  
a holý zadek smí se honosit  
a pravá víra sebe zapřít svolí

a zářící čest zpupně pokořují  
a dívčí cudnost zprzní bez  
pomoci  
a ryzí dokonalost pranýřují  
a sílu chromí starci zlomí  
moci

a úřad umlčí hlas umění  
a blbost schopné drže  
poučuje  
a sprostí prostou pravdu  
podcení  
a dobrý v poutech zlému  
posluhuje.

Mám toho dost, chci všemu  
sbohem dát,  
ale když umřu, zradím, co  
mám rád!

Miroslav Macek, 1996

Jsem unavený, nechce se  
mi žít,  
když lumpovi se metál  
připíná  
a nuzná nicka chce se  
dobře mít  
a čistou víru každý  
proklíná

a zlatý věnec zdobí  
ničemu  
a dívčí cudnost špatně  
končívá  
a dokonalost není k  
ničemu  
a vláda v slabých rukou  
spočívá

a úřad bdí nad tvůrčí  
čistotou  
a rozhodují blbci s tituly  
a nazývají pravdu  
prostotou  
a dobro k veslu zla si  
přikuli

vším znavený, bych smrt  
měl lehce brát,  
však opustil bych i tu, co  
mám rád.

Václav Pinkava, 2002

Zmožen tím vším, zvu smrt  
ať pokoj dá mi, -  
Neboť hle, žebráka zrození  
pod pás rána,  
pak nuzná potřeba v radosti  
omezena,  
pak víře nejčistší, štěstena  
nedopřána,

pak mylně, ostudně,  
ctihodnost pozlacená,  
pak cudnost panenská na  
šlapání vyhnána,  
pak ryzí výtečnost neprávem  
poškozená,  
pak síla kulhavým  
zvikláním obelhána,

pak umu jazyk je svázaný  
mocí hluchou,  
pak trouby doktorát  
zručnosti dílo boří,  
pak pravda prostinká  
nařknuta prostoduchou,  
pak dobro spoutané,  
vůdčímu zlu se koří:

Zmožen tím vším, chce se  
mi odsud spěchat,  
však zemřít, lásku mou  
znamená samou nechat.

Václav Pinkava, 2007  
Route 66

Mám toho dost. Vadí mi  
přímo k smrti  
Jak na svět žebrák další  
přichází,  
a Nouze malá veselím se  
vrtí,  
a Víra mlčí stranou ve  
mlázi,

a Pocty, komu vůbec  
nepřísluší,  
a Ctnost vystavují nám,  
na osah,  
a Vzornost mylně  
zkrášlují psí uši,  
a Síla, zvrtlá, spí na  
nosítkách,

a Múza v podhradí,  
zcenzurovaná,  
a Hloupost s titulem  
překonává,  
a Pravda v Prostotu je  
přezdívaná,  
a Dobro v okovech Zlo  
vyznává:

Mám toho dost, tak pryč  
už, vem to d'as,  
Jen nenechat tu Lásku na  
pospas.

Pavel Švejnár, 2007

Pod tíhou toho všeho, já k  
smrti hledím v pláči,  
když vidím květiny měniti za  
bodláčí,  
když nuzota przní i eleganci,  
když lhář vyzývá víru klidně  
k tanci,

když zlatí hanebnost a dávají  
ji s medem,  
když skvrní panenství  
nejodpornějším jedem,  
když právo souzeno je na  
pranýři,  
když síla doprázdna jen  
zvadle míří,

když umění je jenom pro  
vládce,

Zdenka Bergrová

Jsem unavený, vzdám se  
života,  
vždyť žebrák nadarmo se  
bídě vzpírá  
a vesele se tváří nicota  
a křivě přísahá i čistá  
víra

a zlato cti se mění v  
pozlátko  
a dívčí čest je hrubě  
znásilněná  
a dokonalost končí  
zakrátko  
a síla odkulhává  
zmrzačena

a umění vždy mocní  
umlčí

když blázní léčí rozum v pohádce, když pravda změnila se v nicotu, když mění blbec dobro v prázdnotu.	a tupec hraje roli profesora a lež se pravdě směje do očí a zlo je pán a dobrem smýká shora.
--	---

Já více bych se na to nechtěl dívat, však samotnou tě nechci nechat zpívat.	Jsem unavený, vzdám se života, jenže by tebe stihla samota.
--	--

<http://sonety.blog.cz/0706/willam-shakespeare-sonet-c-66-v-nekolika-prekladech>, 14.1.2013, 14:24

---

*Otázky:*

1. Vyložte, jaký je podle vás smysl tohoto sonetu.
2. Zkuste určit rytmus a rýmový vzorec sonetu. Co víte o sonetu jako o básnické formě?
3. Přeložte doslova originál básně.
4. Vyberte si dva české překlady a všestranně je srovnajte (forma, rytmus, rým, druhy rýmů, výběr slov, způsoby kompenzace)

John Keats: *Óda  
na melancholii*

Ne, k Léthé  
nechoď, nelisuj si  
lék  
z oměje, jedovatý  
nápoj vinný,  
a nestrp na svém  
čele polibek  
rulíku, révy z vinic  
Proserpíny.  
Z kuliček tisu  
nechtěj růženec,  
ať není brouk  
anebo smrtihlav  
tvou tesknou  
Psýché, ani noční  
výr  
svědkem tvých  
tajných smutků  
nakonec.  
Stín na stínu, jak  
příliš temný háv,  
by bdělou úzkost  
duše oslepil.

Když melancholie  
tě přepadne,  
jak liják z mraku  
náhle spuštěný,  
jenž zvedá květům  
hlavy povadlé  
a halí kopec jarní  
zelení,  
syt' smutek duhou  
v slané písčíně,  
rozmarnou pýchou  
oblých pivoněk,  
svěžestí růže ráno  
na úbočí.

A když tě milá hněvem zahrne,  
za ruku chyt' ji, vyčítat si nech,  
ponoř se hloub v ty dokonalé oči.

Provází krásu - krásu před smrtí,  
a radost, jež si provždy na rtech hraje  
s posledním sbohem - včelí bodnutí  
měnící v jed, co bylo darem ráje.  
Ba v samém středu chrámu rozkoše  
melancholie za závoji trůní.  
Užří jí jenom ten, kdo na patře  
radosti hrozny jemně drtit umí.  
Tam s žezlem smutku duše najde ji  
a bude její bledou trofejí.

---

Otázky:

1. Kdo to byl John Keats?
2. V čem je tato báseň klasicistická a v čem romantická?
3. Urči rytmus a rým.
4. Jaký je podle vás smysl básně?

Otázky z internetu №01

*Najděte pomocí webu odpověď na následující otázku:*

- Vyhledejte základní sekundární literaturu k románu Ulysses od Jamese Joyce

Otázky z internetu №02

*Najděte pomocí webu odpověď na následující otázku:*

- Najděte a identifikujte různé české překlady Evžena Oněgina

Otázky z internetu №03

*Najděte pomocí webu odpověď na následující otázku:*

- Identifikujte české překladaatele Božské komedie a uveďte rok vydání jejich překladů.

Otázky z internetu №04

*Najděte pomocí webu odpověď na následující otázku:*

- Kteří autoři napsali monografie o F. M. Dostojevském?

Otázky z internetu №05

*Najděte pomocí webu odpověď na následující otázku:*

- Jaký je nejnovější český překlad Canteburských povídek?
- Otázky z internetu №06
- *Najděte pomocí webu odpověď na následující otázku:*
  - Kdo z českých religionistů a teologů se zabývá gnosticizmem?

Otázky z internetu №07, 10, 11

*Najděte pomocí webu odpověď na následující otázky:*

- Jak se jmenuje sumerské písmo?
- Co je to egyptské démotické písmo?
- Najděte a srovnajte různé české překlady biblického verše „Marnost nad marnost a všechno je marnost“.

Otázky z internetu №08

*Najděte pomocí webu odpověď na následující otázky:*

- Jak se jmenovala anglická královna, jíž G. Chaucer věnoval své dílo Legends of Good Women? Kdo byl jejím otcem?

Otázky z internetu №09

*Najděte pomocí webu odpověď na následující otázky:*

- Jeden český obrozenský autor napsal román o dánské královně českého původu? Kdo to byl a jak se román jmenuje?

Otázky z internetu №12

Požadavky na absolvování

Otevřené: neděle, 24. listopadu 2013, 21.10

Termín: neděle, 1. prosince 2013, 21.10

*Najděte pomocí webu odpověď na následující otázky:*

- Uměl Bohumil Mathesius čínsky?
- 

Otázky z internetu №13

Požadavky na absolvování

Otevřené: neděle, 24. listopadu 2013, 21.15

Termín: neděle, 1. prosince 2013, 21.15

*Najděte pomocí webu odpověď na následující otázky:*

- Jak se jmenuje třetí manifest surrealismu?

Otázky z internetu №14

Požadavky na absolvování

Otevřené: neděle, 24. listopadu 2013, 21.15

Termín: neděle, 1. prosince 2013, 21.15

*Najděte pomocí webu odpověď na následující otázky:*

- Vyjmenujte všechny Nezvalovy surrealistické básnické sbírky.

#### Otázky z internetu №15

Požadavky na absolvování

Otevřené: neděle, 24. listopadu 2013, 21.15

Termín: neděle, 1. prosince 2013, 21.15

*Najděte pomocí webu odpověď na následující otázky:*

- Kolikrát česky vyšla Kafkova povídka Proměna?

#### Otázky z internetu №16

*Najděte pomocí webu odpověď na následující otázky:*

- Najděte tři překlady ruských děl od Viléma Mrštíka?

#### Otázky z internetu №17

*Najděte pomocí webu odpověď na následující otázky:*

- Jmenujte dva české překladatele, kteří překládali z několika jazyků.

#### Otázky z internetu №18

*Najděte pomocí webu odpověď na následující otázky:*

- Kdo jako první přeložil Babelovu "Rudou jízdu?"

#### Otázky z internetu №19

*Najděte pomocí webu odpověď na následující otázky:*

- Který pražský vydavatel vydával edici EMSA a časopis Elán? Co v nich vycházelo?

Konfucius je jméno:

Úloha 1 Vyberte jednu z nabízených možností:

- a. japonského filozofa
- b. čínského filozofa
- c. římského řečníka

Úloha 2

Text úlohy

Evangelium sv. Jakuba je:

Úloha 2 Vyberte jednu z nabízených možností:

- a. apokryfní text
- b.



starozákonní text

c.

novozákonní text

### Úloha 3

Text úlohy

Zákony Chamurabiho (Chamurapiho) patří do:

Úloha 3 Vyberte jednu z nabízených možností:

a.

mezopotámského okruhu

b.

arabského okruhu

c.

staroegyptského okruhu

### Úloha 4

Zbývající počet pokusů: 1

Počet bodů z 1,00

Text úlohy

Autorem románu Petrohrad je:

Úloha 4 Vyberte jednu z nabízených možností:

a.

F. M. Dostojevskij

b.

Miloš Urban

c.

A. S. Puškin

d.

Andrej Bělyj

### Úloha 5

Text úlohy

Gaius Iulius Caesar byl také:

Úloha 5 Vyberte jednu z nabízených možností:

a.

prozaik

b.

teoretik rétoriky

c.

básník

Příběh o staroegyptském písaři Sinuhetovi literárně využil k napsání románu:

Úloha 1 Vyberte jednu z nabízených možností:

a.

Ernest Hemingway a písař je tam básníkem

b.

Miloš Urban a písař je tam stavitelem pyramid

c.

Miloš Urban a písař je tam knězem  
d.  
Mika Waltari a písař je tam sochařem  
e.  
Mika Waltari a písař je tam lékařem  
f.  
Ernest Hemingway a písař je tam vojákem

## Úloha 2

Text úlohy

Daniel Defoe (Foe) byl:  
Úloha 2 Vyberte jednu z nabízených možností:  
a.  
anglický prozaik 17. a 18. století  
b.  
anglický básník středoanglického období  
c.  
skotský minstrel

## Úloha 3

Text úlohy

Démosthénes byl:  
Úloha 3 Vyberte jednu z nabízených možností:  
a.  
řecký vojevůdce známý i jako autor pamětí  
b.  
řecký řečník  
c.  
řecký tyran

## Úloha 4

Text úlohy

Tzv. Hymnus na Slunce napsal:  
Úloha 4 Vyberte jednu z nabízených možností:  
a.  
Ovidius  
b.  
Gilgameš  
c.  
faraon Amenhotep IV. (Achnaton)

## Úloha 5

Text úlohy

Nesnesitelná lehkost bytí je:  
Úloha 5 Vyberte jednu z nabízených možností:  
a.  
román Milana Kundery  
b.  
povídka Ivana Bunina  
c.

povídka Jaroslava Haška

d.

povídková sbírka Bohumila Hrabala

Příběh o staroegyptském písaři Sinuhetovi literárně využil k napsání románu:

Úloha 1 Vyberte jednu z nabízených možností:

a.

Miloš Urban a písař je tam knězem

b.

Mika Waltari a písař je tam lékařem

c.

Miloš Urban a písař je tam stavitelem pyramid

d.

Mika Waltari a písař je tam sochařem

e.

Ernest Hemingway a písař je tam básníkem

f.

Ernest Hemingway a písař je tam vojákem

Úloha 2

Text úlohy

Zákony Chamurabiho (Chamurapiho) patří do:

Úloha 2 Vyberte jednu z nabízených možností:

a.

mezopotámského okruhu

b.

arabského okruhu

c.

staroegyptského okruhu

Úloha 3

Text úlohy

Slovo „román“ původně znamenalo dílo:

Úloha 3 Vyberte jednu z nabízených možností:

a.

napsané v Římě

b.

napsané v romantickém duchu

c.

napsané v románském dialektu, jenž se vyvinul z klasické (antické) latiny

Úloha 4

Text úlohy

Konfucius je jméno:

Úloha 4 Vyberte jednu z nabízených možností:

a.

čínského filozofa

b.

římského řečníka

c.

japonského filozofa

Úloha 5

### Text úlohy

Renesančně barokní tragédie „pláště a dýky“ vznikla:

Úloha 5 Vyberte jednu z nabízených možností:

- a.  
v Anglii
- b.  
ve Španělsku
- c.  
ve Francii

### Úloha 6

### Text úlohy

Gnosticismus je:

Úloha 6 Vyberte jednu z nabízených možností:

- a.  
perský literární směr
- b.  
filozofický směr předpokládající nepoznatelnost světa
- c.  
filozofické učení

### Úloha 7

### Text úlohy

Tzv. Hymnus na Slunce napsal:

Úloha 7 Vyberte jednu z nabízených možností:

- a.  
Ovidius
- b.  
faraon Amenhotep IV. (Achnaton)
- c.  
Gilgameš

### Úloha 8

### Text úlohy

Li Po je:

Úloha 8 Vyberte jednu z nabízených možností:

- a.  
čínský politik dynastie Ming
- b.  
čínský středověký romanopisec
- c.  
čínský básník

### Úloha 9

### Text úlohy

Démosthénés byl:

Úloha 9 Vyberte jednu z nabízených možností:

- a.  
řecký řečník

- b.  
řecký tyran
- c.  
řecký vojevůdce známý i jako autor pamětí

#### Úloha 10

Text úlohy

Máhábhárata je:

Úloha 10 Vyberte jednu z nabízených možností:

- a.  
chetitský epos
- b.  
indický epos
- c.  
staroegyptské drama

#### Úloha 11

Text úlohy

Baroko jako umělecký směr bylo zpočátku spojeno s úsilím:

Úloha 11 Vyberte jednu z nabízených možností:

- a.  
husitů
- b.  
katolické církve
- c.  
albigenských
- d.  
reformačního hnutí

#### Úloha 12

Text úlohy

Evangelium sv. Jakuba je:

Úloha 12 Vyberte jednu z nabízených možností:

- a.  
starozákonní text
- b.  
apokryfní text
- c.  
novozákonní text

#### Úloha 13

Text úlohy

Kazatel čili Ecclesiastes je kniha:

Úloha 13 Vyberte jednu z nabízených možností:

- a.  
Nového zákona
- b.  
Starého zákona

c.  
talmudu

#### Úloha 14

Text úlohy

Dílo Teologická suma (Summa theologiae) napsal:

Úloha 14 Vyberte jednu z nabízených možností:

- a.  
sv. Tomáš Akvinský
- b.  
sv. Augustin
- c.  
sv. František z Assissi

#### Úloha 15

Text úlohy

Básnickou sbírku Tristia napsal:

Úloha 15 Vyberte jednu z nabízených možností:

- a.  
Publius Ovidius Naso
- b.  
Publius Vergilius Marro
- c.  
Quintus Horatius Flaccus

#### Úloha 16

Text úlohy

Sentimentalismus vznikl nejdříve:

Úloha 16 Vyberte jednu z nabízených možností:

- a.  
ve Francii
- b.  
v Německu
- c.  
v Anglii

#### Úloha 17

Text úlohy

Klasicismus navazoval na formu:

Úloha 17 Vyberte jednu z nabízených možností:

- a.  
antického umění
- b.  
renesančního umění
- c.  
středověkého umění

#### Úloha 18

Text úlohy

Gaius Iulius Caesar byl také:

Úloha 18 Vyberte jednu z nabízených možností:

- a.  
prozaik
- b.  
básník
- c.  
teoretik rétoriky

Úloha 19

Text úlohy

Zlatý osel neboli Metamorphoseon je:

Úloha 19 Vyberte jednu z nabízených možností:

- a.  
antický mytický cyklus
- b.  
antický román
- c.  
antická sbírka básní

Úloha 20

Text úlohy

Renesance původně vznikla:

Úloha 20 Vyberte jednu z nabízených možností:

- a.  
ve Francii
- b.  
ve Španělsku
- c.  
v Itálii